

LITERATURAREN ETA KARTZELAREN ARTEKO HARREMANARI BURUZKO HITZALDIA ESKAINI ZUEN IDAZLEAK ATZO

Izagirre: «Lauaxetak eta Lizardik beren poemak hondatzen zituzten ideologiagatik»

■ «Lauaxetaren *Agur Euzkadi* poema manipulatu dela uste dut. Nire iritziz, ez zuen horrela idatzi, *Agur ama* idatzi zuen»

■ Kartzelako literatura unibertsala azaltzeko Europak eman dituen idazle handienetako batzuk gogora ekarri zituen Izagirrek

■ Kismet turkiarra, Babel errusiarra eta Cellan errumaniarra aipatu zituen inoiz izan diren maila goreneko idazleen artean

Jon Eskisabel / Pasaia Antxo

«LAUAXETAK eta Lizardik beren poemak hondatzen zituzten ideologiagatik, poema bakoitzean Jainkoa aipatu behar horrengatik», esan zuen Koldo Izagirre idazleak atzo. Lizardiren poemaren zati bat irakurri zuen adibide gisa, «*emakumeak ederren dira zerura begira*», eta irribarre adierazgarri batek jarraitu zion. «Lauaxeta eta garai-kide guztiak, Aitzol eta abar, apaizak ziren, Batikanismoan bizi ziren, eta Sabino Aranaren eslogana sinistu zuten: 'Gu aberrirako, aberria Jainkoarentzat'. Horrek desastre politikoa ekarri zuen», gaineratu zuen Izagirrek.

Kartzela eta literaturari buruzko hitzaldi bat eskaini zuen idazleak Pasaia Antxon, eta entzule baten galderari erantzunez, Lauaxetak afusilatu aurreko egunean idatzitako *Agur Euzkadi* poemari buruz mintzatu zen. Zalan-tzan jarri zuen Lauaxetak benetan hori idatzi zuen: «Uste dut poema horren inguruko manipulazioa gertatu dela. Nik hiru bertsio ezberdin irakurri ditut, eta nire iritziz, Lauaxetak ez zuen *Agur Euzkadi* horrela idatzi, *Agur ama* idatzi zuen».

Bernart Etxeparetik hasita

Literatura, askatasun bide zuen izenburu Koldo Izagirrek eman zuen hitzaldia. Kartzelan egiten den literatura gutxietsi nahian hura literatura politikoa dela diotenen argudioa salatu eta azken mendeetan, Europako muge-tatik, «askatasunaren eremua deitzen zaion mende-balde honetatik» atera gabe, kartzelak eman dituen egile handienetako batzuen etsen-pluak, mota guztietakoak, ekarri zituen gogora. Haien poema eta testuen irakurketan babestu zen azalpenak emateko. Dena den, azpimarratu zuenez, «kartzelan asko idazten da, baina gutxi iris-

ten zaigu, instituzioak berak errepresioa ezartzen baitu idazkiak babituz».

Euskal Herritik abiatu zuen Izagirrek ibilaldia. Hain zuzen ere, lehen euskal idazleak, Bernart Etxeparek, «kartzelan idatzi zuen bere poema onena, *Mosen Bernart Etxepareren kantoia*», adierazi zuen. «Beste poema batzuk dira ezagunagoak, baina hori da onena. Bertan hikaz hitz egiten dio bere buruari, literatur teknika bat erabili zuen solaskidearen hutsunea estaltzeko». Etxahun eta haren «poema ironikoak, sarkastikoak eta familiaren kontrako gorrotoa azaltzen dutenak» aipatu zituen ondoren. «Adibideak ugariak dira euskal literaturan», gaineratu zuen, eta segidan Europako herrialdetan murgildu zen. Tokian tokiko literaturan maila gorenetakoak diren zenbait idazle presoren kasuak aipatu zituen. Bi idazle mota bereiztu zituen, kartzelan sartu aurretik jada idazle direnak, eta «kartzelak

idazle bihurtutakoak». Ianis Ritchos eta Iorgos Mangakis greziarrak aipatu zituen adibide gisa. eta haien bi testu irakurri zituen. Txinaurrei buruzko aipamena baliatu zuen azaltzeko kartzelako idazleen obsesio handiena «lagunenganako isolamenduaz gain», intsektuak direla esateko. «Holandako preso batek sortu zuen inoiz idatzitako araknologia trataturik onena, XVIII. mendean. Aspertuta zegoen eta armiar-mak aztertzen hasi zen», gai-

neratu zuen.

Turkiako «poeta nazionala» Nazin Kismet da. «Hain handia da poeta bezala, irakurleak ahan-tzi egiten duela preso egon zenik», adierazi zuen.

Kartzelaren toponimo bat bilatu behar bada hura Siberia dela esan zuen Izagirrek, eta han ere liburu bikainak sortu ziren, «Sobiet Batasuneko abangoardiako guztiak Siberiatik igaro baitziren». Fredor Dostoievski eta Isaak Babel azpimarratu zituen,

eta maila txikiago batean Aleksandr Soljenitsin Nobel sariduna. «Idazle ona da, baina ez onenetakoa. Nobel saria eman ziotenean Gerra Hotza zen, eta nire ustez SESB desprestijiatzeko eman zioten».

Alemanian kartzela ez da gehiegi jorratu den gaia, «oraindik ez dute gaingintu bere historia eta kontzientzia txarra dute», azaldu zuen Izagirrek, eta alemanez idatzi ahal izateko Frantziara erbesteratu zen Paul Cellanen kasua aipatu zuen. Izagirreren iritziz, poeta handienetakoa da, eta inoiz idatzitako poema ederrenetako baten egilea.

Ingelesez idatzi dutenen artean irlandar bat, «ingelesezko idazle onenak irlandarrak dira, musikariak eta zinemagileak bezala», Brendan Behan aipatu zuen — Txalapartak *Memorias de un rebelde irlandés* argitaratu du —, eta gaztelarazko idazle- en artean Jose Rizal filipinarra.

GARI GARAIALDE

Koldo Izagirre idazlea, atzo, Pasaia Antxoko kultur etxean eskaintako hitzaldian.

KOLDO IZAGIRRE

■ ■ ■ «*Lauaxeta, Aitzol eta abar*

Batikanismoan bizi ziren, eta Sabino Aranaren eslogana sinistu zuten: 'Gu aberrirako, aberria Jainkoarentzat'»

■ ■ ■ «*Kartzelan asko idazten da, baina gutxi iristen zaigu, instituzioak berak errepresioa ezartzen baitu idazkiak babituz*»